

УДК 37:[796.011.3:004]

ВИКЛИКИ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЦИФРОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Семенов А. І.

andreysetm@gmail.com

*Харківський національний автомобільно-дорожній
університет*

Період інтеграції цифрових технологій у повсякденне соціальне життя, на думку цілого ряду дослідників, добіг кінця - і ми перебуваємо у фінальній стадії техно-економічної парадигми, ядром якої стали телекомунікації, інформаційні та цифрові технології [1, стор. 68]. Логічним завершенням даного періоду стає очевидне повсюдне застосування досягнень «цифрової революції» в побутовій та освітній діяльності, з дедалі більшою динамікою індивідуалізації. Не може не відчувати на собі ці тенденції й сфера фізичного виховання, яка, крім загальних передумов до цифровізації (об'єктивного стрибка технологій, локдауну) в Україні зазнає особливих змін, пов'язаних із проведенням занять в умовах воєнного стану, часто на дистанційній основі, в тому числі у зоні ведення бойових дій.

Неможливість фізичної присутності учнів на заняттях за наявності позитивного досвіду використання всеукраїнських цифрових сервісів («Дія», «Helsi.me», «eДокумент», «eПідтримка», «E-Tender» та ін. [2]) та загальної відкритості суспільства до експериментів створюють позитивні передумови для включення до цифрового навчального простору нових сфер суспільного життя [3, стор. 29], до яких потроху починає належати й спорт. Однак перед системою державної освіти постає очевидна проблема: сумнівність успіху теоретичного чи дистанційного освоєння спеціального практичного вміння та неможливість об'єктивного контролю результатів навчання в онлайн-умовах.

Що ж до соціальних аспектів, то слід зазначити, що навчання фізичній культурі в громадських навчальних закладах спрямоване не лише на досягнення практичних результатів у фізичній площині – верифікованих та підконтрольних, або загального уявлення про

здоровий спосіб життя. Йдеться про зміцнення міжособистісних зв'язків, формування почуття товариства, взаємної довіри, колективного цілепокладання, здорової змагальності, мало досяжних в умовах віддаленої практики [4, стор. 21-26]. У новому типі міжособистісних відносин, що реалізується в цифровому просторі, втрачається ігрова складова спорту, прозорість і чесність процесу змагання, можливість самореалізації в команді, конкурентність і самоствердження через фізичну активність, з опорою на реальні можливості фізичного тіла, стає скрутною дисципліна. Також порушується встановлена система виявлення та поетапної підготовки майбутніх спортсменів, зміцнення міжнародного співробітництва у спортивній сфері та підвищення авторитету навчального закладу та країни загалом у ході змагань.

При першому погляді, суперечності, що виникають, здаються нерозв'язними в рамках освітньої системи. Однак наше завдання полягає саме в тому, щоб знайти можливості, що лежать в основі нової парадигми, і сформулювати компетенції, необхідні викладачеві в ній.

У першу чергу, слід говорити про принципову зміну ролі фізичної активності в новому типі суспільства. З популяризацією когнітивних наук ідея про неї має стати ідеєю про підвищення інтелектуальної працездатності через розвиток фізичних якостей. У учня необхідно сформувати уявлення про заняття фізичною культурою не як про навчальний предмет, а як засіб пошуку балансу між віртуальним світом ідей та інформації - і фізичною реальністю, джерелом енергії для мисленнєвої діяльності.

Щоб уникнути профанації теми фізичного виховання, неминучої в умовах дистанційного навчання, нам здається необхідним поділ предмета на теоретичну та фізичну частини – із застосуванням елементів дуального навчання.

Такий підхід має допомогти вирішити проблему доброчесності, підконтрольності та безпеки практики фізичної культури. Також він може сприяти чіткішому формулюванню компетенцій, необхідних для викладачів теоретичного курсу та інструкторів практичних занять. Загалом серед цифрових компетенцій [5, стор. 3-7; 6, стор. 87 - 90], напрацювання яких у цих умовах стає актуальним для всіх викладачів фізичної культури, вже зараз можна назвати:

- вміння працювати з нейромережами - з метою пошуку та швидкої обробки великих обсягів інформації про фізичну культуру та спорт;

- практичні навички використання ресурсів автоматичного перекладу – для оперативної реакції на актуальні статті у закордонних виданнях, присвячених спорту та його викладанню;
- навички складання баз та моніторингу тематичних інформаційних ресурсів у галузі фізичної культури;
- навички роботи з програмами відеомонтажу та цифрових аудіоредакторів – для створення методичних матеріалів з механіки рухів, фізіології, біології, важливих для аналізу техніки виконання вправ;
- навички використання технічних засобів - для організації та управління процесом віддаленого навчання та адміністрування освітнього середовища;
- складання списку видів фізичної підготовки, необхідних або бажаних учню, та здатних задовольнити вимоги державної програми;
- розробка методології дистанційного прийняття нормативів, системи упорядкування, аналізу та оцінки відеозвітів учнів,
- використання технічних засобів та додатків для фіксації частоти серцевих скорочень, пульсу та кров'яного тиску в ході практики – для аналізу її ефективності;
- застосування «розумних» спортивних споруд та систем коригування постави;
- застосування цифрових додатків із щоденними персональними рекомендаціями щодо фізичного навантаження учням;
- знання особливостей цифрового етикету;
- навички емоційного інтелекту, що допомагають у дистанційному форматі за відео- та аудіоознаками визначати ступінь залучення учнів;
- знання основ кібербезпеки.

Використання даних умінь викладачем має істотно підвищити ефективність занять фізичною культурою учнями. А за умови впровадження запропонованої нами системи поділу предмета на теоретичний та практичний курси з викладачів навчальних закладів буде знято непосильну ношу відповідальності за здоров'я учня під час практики, корекція якої в дистанційному режимі неможлива. Також дана система зможе спонукати учнів до занять спортом у зручному для них графіку, з диференційованим підходом – і одночасно стимулювати громадський запит на включення наявних спортивних інструкторів до

освітньої системи (з неминучим підвищенням їхньої компетентності через інструмент державного сертифікування).

Таким чином, ми наполягаємо на необхідності комплексної зміни ставлення до фізичного виховання в умовах цифрового освітнього середовища з централізацією технологічних рішень, створенням методологічної бази для персоналізації нормативів, удосконаленням систем моніторингу, планування, регулювання та оцінки результатів фізичної діяльності. Не маючи фізичного доступу до свого навчального закладу та спортивного залу при ньому, учень повинен мати можливість включення до офіційної освітньої площини своєї повсякденної фізичної активності (обраної на основі особистих уподобань та медичних рекомендацій) та усвідомлювати її не як пересічну навчальну дисципліну, а як фізичний базис для навчального процесу загалом.

Література:

1. Василенко В. Технологічні устрої в контексті прагнення економічних систем до ідеальності. *Соціально-економічні проблеми і держава*. Тернопіль, 2013. Т. 8, № 1. С. 65–72.

2. Токар-Остапенко О. Топ-10 електронних сервісів для допомоги українцям під час війни. *Національний інститут стратегічних досліджень* : сайт. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/top-10-elektronnykh-servisiv-dlya-dopomohy-ukrayintsyam-pid-chas-viyny> (дата звернення: 12.03.2024).

3. Січкаренко К. О. Цифрові платформи: підходи до класифікації та визначення ролі в економічному розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 35. С. 28–32.

4. Огірко І., Огірко О. Духовно-моральні аспекти фізичного виховання. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві* : зб. наук. пр. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. № 2 (18). С. 21–27.

5. Овчарук О. Європейська стратегія визначення рівня компетентності у галузі цифрових технологій: рамка цифрової компетентності для громадян / Ін-т інформ. технологій і засобів навчання НАПН України. Київ, 2020. 8 с.

6. Грабик Н., Грубар І. Цифрові технології в підготовці вчителів фізичної культури. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи* : матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Тернопіль, 2022. С. 87–90.